

CEM BEHAR

Bir Mahallenin Doğumu ve Ölümü
(1494-2008)

Osmanlı İstanbulu'nda Kasap İlyas Mahallesi

Bogazici University Library

14

39001107085633

Yapı Kredi Yayınları

İÇİNDEKİLER

Türkçe Baskıya Önsöz • 11 ✓
Önsöz (2003) • 17 ✓

GİRİŞ: ŞEHİR, SEMT VE MAHALLE

Mahalle ve Semt • 23
"İslami Şehir" Paradigması • 28
Kasap İlyas Mahallesi • 33
İstanbul mahalleleri: değişkenlik ve muğlaklık • 37
Kaynaklar ve Sorunlar • 44 ✓
Yerel arşiv kaynakları • 45 ✓
Kantitatif veriler (geç dönem Osmanlı nüfus sayımları) • 47 ✓
Diğer yazılı kaynaklar • 49 ✓
Mülâkatlar ve kişisel anlatılar • 51 ✓

1. BÖLÜM

BİR YEREL KİMLİĞİN OLUŞUMU

Onaltıncı Yüzyılda Yerel Kimlik • 61
Mahallenin nirengi noktaları • 62
Vakfiyeler, vakıf amaçları ve bağışlar • 66
Mahalle Topografyası: Sınırlar ve Referanslar • 68
İskele • 69
Surlar • 73
Evler ve Bahçeler • 74
Birer mesken olarak evler • 74
Bostanlar • 78
Sokaklar ve Çıkamazlar • 81

- Sokaklar (“tarîk-i ‘amm”) • 82
Çıkmaz sokaklar (“tarîk-i hass”) • 86
Bir Periferi Mahallesinin Nüfusu ve Sakinleri • 87
Mahallenin Ana Caddesi: “Kasap Yolu” • 93
Yangın Var! • 99
1660 yangın: “*İhrâk-ı kebir*” (büyük yangın) • 101
1782 yangını: “*Harîk-i ekber*” (en büyük yangın) • 104
Birkaç yerel yangın • 108

2. BÖLÜM

KASAP İLYAS MAHALLESİNDE İKTİDAR VE YEREL YÖNETİM: TANZİMAT VE SONRASI

- İmam ve Cemaati • 114
“Kırk Anahtarlı İmam” • 115
İmamın gelirleri • 118
Yerel İktidarın Nimetleri: İmam Aziz Mahmud Efendi Vakası • 122
İmam ve Muhtar: Barışçıl Bir Geçiş Dönemi • 131
Yerel liderler • 131
Görev ve yetkiler • 133
Yetki aşımı ve yetki devri • 135
Ondokuzuncu Yüzyılın İlk Yarısında Mahalleden Manzaralar • 140
Yeni sokak ve ev örgüsü • 140
Mahalleden Portreler 148

3. BÖLÜM

KIRSAL GÖÇ VE ŞEHİRLE BÜTÜNLEŞME:

ARAPGİR'DEN ZİNCİRLEME GÖÇ

- *Kasap İlyas Mahallesinde Bir Göçmen Barınağı: *Ispanakçı Viranesi* ve
“Arapgirliiler” • 160
Ispanakçı Viranesi ve aile bağlantıları • 161
Arapgirliiler: Ondokuzuncu yüzyılda bir göç geleneği • 166
Manav Küfecileri ve Devlet Memurları: 1885'te Taşralılar ve Arapgirliiler • 171
Bir zincirleme göç modeli • 172
Mahallede yerleşim • 175
Meslek ve şehre entegrasyon • 181
Bir “kayıt dışı” faaliyet alanı: manav küfeciliği • 183

İstanbul'da Yasal İkamet ve Yöresel Kayırmacılık • 191

Göç kayıtları • 192

Hemşehrilere ve kefillere: Arapgireliler mahalleye yasal olarak yerleşiyor • 197

4. BÖLÜM

“İMPARATORLUĞUN SONU”: ONDOKUZUNCU YÜZYIL SONLARINDA BİR İSTANBUL MAHALLESİNİN PORTRESİ

Aileler, Haneler, Hanehalkları • 209

Hanehalkı yapılarının demografik analizi • 211

Göç ve aile yapıları • 215

Mahalledeki çeşitlilik: paşalar, köleler ve dilenciler • 219

Sokaklar, Evler, Depolar ve Dükkânlar: Mahallede Ticari Bölgeler ve Meskenler • 223

Aileler ve meskenler • 224

“Yukarı mahalle” ve “aşağı mahalle” • 230

Davud Paşa iskelesi ve depolar: “aşağı mahalle” • 234

Muhtarın Mahallesi: Hakimiyet, Temsil ve Aracılık • 242

Bir yardımcı ve denetçi olarak mahalle muhtarı • 243

Muhtar ve Mahallenin Nikâhları • 251

Kasap İlyas mahallesi nikâh kayıtları • 255

Nikâh akdi ve içerdiği bilgiler • 256

Boşanmalar ve ikinci evlilikler • 262

Mehr: İslam hukukuna uygunluk ve yerel âdetler • 265

Nikâhlar meşru muydu? • 271

Şeriat, örf ve muhtar • 275

Mahalle Sakinlerine Destek • 278

Mahallenin Sonsözü • 285

Ek • 295

Kaynakça • 297

Dizin • 305

Albüm • 309